

A próbafeltárás során összesen 15 település-objektumot különítettünk el (árkok, gödrök, földbe mélyített épület kemencével) és 17 jelenség kapott SNR számot. Az objektumok közül 8 az Árpád-korra keltezhető (SNR 1, 5, 8–11, 13–14), 7 objektum kora nem adható meg pontosan. Ez utóbbiak közül négy egyáltalán nem tartalmazott leletanyagot (SNR 3–4, 6–7), két esetben csak állatsont (SNR 12, 15), egyben pedig csak patics és salak (SNR 2) került elő. Ezeknek a jelenségeknek a datálása a későbbiekben változhat, amennyiben sor kerülhet a további feltárára, mivel csaknem mindegyik a még feltárandó nyomvonal-szakasz alá húzódott.

A legjelentősebb mennyiségű leletanyag a 2. szelvény ÉK-i részén feltárt földbe mélyített épület (SNR 11) betöltéséből került elő (kerámia, patics, kő, állatsont, orsógomb, bronz fejes gyűrű). Az épülethez tartozott egy rendhagyó módon megépített kemence, melynek szájnyílása az épület padlószintje fölött mintegy 40 cm-rel helyezkedett el (SNR 16). Az épület részletében egy oszlophelyet (SNR 17) tártunk fel az épület ÉK-i falától 20 cm-re DNy-ra.

A próbafeltárás során egy objektum részletét nem tudtuk teljes egészében feltárni és dokumentálni. A 3. szelvény ÉK-i sarkában, a szelvényből három irányba is túlnyúló objektum részletét dokumentáltuk (SNR 14) a jelenlegi felszíntől mérve 103 cm mélyen. A jelenség alja a nyessett felszíntől mért 100 cm-re sem jelentkezett, ezért a fokozott balesetveszély miatt az objektum alját nem tudtuk kibontani, dokumentálni. Az ÉNy-i szelvényfal mellett, a humuszolás és az objektum bontása során felhalmozott földtömeg jelentős nyomást fejtett ki a szelvényfalra, ami fokozott omlásveszélyt idézett elő, ugyanakkor a 2 m széles kutatóárokban a szelvényfal megtámasztására sem volt lehetőségünk. Az objektumról rajzot és fotót készítettünk, leírtuk, a teljes jelenség feltárása pedig a későbbi kutatás feladata lesz.

A fentebb említett szuperpozíciók alapján egy hosszabb életű Árpád-kori teleppel számolhatunk a Sós-halmi-dűlő ezen szakaszán. A település pontos kiterjedésének, korának tisztázására mindenképpen további kutatások szükségesek.

A próbafeltárás során a felszíni leletek alapján nyilvántartott római kori szarmata település objektumai nem kerültek elő.

A 2014. május 22. és június 3. között végzett próbafeltárás alapján a korábbi terepbejárások eredményei által meghatározott lelőhelypoligon Ny-i, DNy-i irányban jelentősen kibővíthető. A lelőhely a feltárt jelenségek alapján a 180+420 km szelvényig biztosan megtalálható. Ugyanakkor nem zárható ki, hogy jelenségek attól DNy-ra is előkerülhetnek.

Kérdéses a lelőhely kiterjedése a nem kutatható területek irányban, ÉK felé. Ezen a területen sem lehetett a lelőhely szélét megtalálni a próbafeltárás során. A kutatószelvényeket nem tudtuk még a nyilvántartásban jelölt lelőhely poligon ÉK-i szélégig sem kijelölni, a 3. szelvény a nyilvántartott lelőhely szélétől DNy-ra körülbelül 50 m-re végződik. A kutatásra kijelölt területen végzett próbafeltárás eredményei alapján feltételezhető, hogy a lelőhely ÉK-i irányban legalább 50 m hosszan folytatódik, ugyanakkor nem zárható ki, hogy régészeti jelenségek attól ÉK-re is előkerülhetnek.

A szondaárkokban előkerült jelenségeknek a kutatószelvényekbe eső részeit egy kivételével teljesen feltártuk (SNR 14), rajz és fotó dokumentációt készítettünk azokról. Megtörtént a szelvények és jelenségek geodéziai felmérése is.

A munkálatok végeztével gondoskodtunk a megnyitott felületek körbekerítéséről és szalaggal történő körbekerítéséről. 2014. június 3-án a munkaterületet visszaadtuk a Móra Ferenc Múzeumnak.

A leletek az elsődleges feldolgozás alatt a Tornyai János Múzeumban kerülnek elhelyezésre. Végleges elhelyezésükre ugyanitt kerül sor. Megkezdődött a leletanyag tisztítása, a dokumentáció összeállítása.

A feltárás munkatársai voltak: Tóth Katalin régész, Göbölös Mihály ásatási technikus, Gresó Richárd és Komoly Vera ásatási munkások. A geodéziai felmérést a Móra Ferenc Múzeum geodéziai csoportja végezte el.

CSÁNYI VIKTOR

327. Szigetvár, Széchenyi u. (Széchenyi u. 54.) (KÖH 25185)

(Baranya megye) R, Kö

Szigetváron, 2014. augusztus 11-én, vendégek kísérése közben, a Széchenyi utcai részen, a 61/1 sz., a konzervgyári óvoda és a konzervgyár bejárata előtt, az úttest két oldalán telefonkábel vezetéshez ásott munkagödrökre figyeltem fel. A munkagödör kidobott földjéből a várbarátok emberi csontokat és rézkori edénytöredékeket gyűjtöttek kupacba. A munkások tájékoztatása szerint a területen régész nem volt, ezért a baranyai múzeumok munkatársával, Gábor Olivérrel telefonos egyeztetés után a régészeti jelenségeket helyszíni szemle keretében dokumentáltam, az emberi csontokat további vizsgálatokra a Természettudományi Múzeum számára összecsomagoltam, az őskori edénytöredékeket pedig fotózás után meghagytam a helytörténeti gyűjtemény számára.

A konzervgyári óvoda kiskapujának tengelyében, az úttest É-i szélén egy fejjel Ny-nak irányított, hanyattfekvő ember csontjai voltak, a derékrész alatt egy rézkori gödör hamus, égett betöltése jelentkezett. Az elhunyt feje a jobb vállat érte, a felkarok a test mellett nyújtva, a jobb alkar könyökben behajlítva, a bal könyök-nél, a bal alkar pedig a medencében nyugodott. A lábak bokánál összezártak. Bal lábszárát a munkások részben elásták. A sírban melléklet nem volt, csak koporsószeget találtunk a talprész alatt. A középkorinak meghatározható sír alatt, a derékrészen, egy kb. 80 cm átmérőjű, rézkori gödör volt látható. Az őskori gödör hamus, égett betöltésében leletanyag alig volt, csak néhány őskori cseréptöredéket figyeltünk meg. Az omlásveszély miatt a megfigyelt objektumokat nem lehetett teljesen kibontani, ezért amit lehetett lefotóztam és méretarányos vázlatokat készítettem.

A lelőhely nem ismeretlen a kutatás előtt, a rézkori telep nyomait Kováts Valéria már az 1960-as években megfigyelte a konzervgyári oldalon. A mostani leletek alapján a lelőhely kiterjed az út É-i oldalára is.

A most előkerült és dokumentált középkori sír – figyelembe véve a 16. századi leírásokat, metszeteket és az eddig előkerült csontvázakat – arra utal, hogy az óvoda környéki területen van annak a nagy kiterjedésű középkori temetőnek a DK-i szélé, amelyet a középkor óta Katonatemetőként említenek. Ez a helyszín megegyezik azzal a temetővel, amit a kortárs Istvánffy Miklós is említ, s ahol az eddigi adatok szerint Zrínyi Miklós teste porlad. A szigetvári lakosoktól gyűjtött adatok alapján emberi csontvázak kerültek elő már korábban is a konzervgyár, a Széchenyi utca É-i felén lévő házaknál, majdnem a Basa utca vonaláig. Volt olyan ház, ahol 8 sirt is találtak. A domborzat alapján látható, hogy a nyilvántartási állapotnál lényegesen nagyobb kiterjedésű temetőnek éppen a domb legmagasabb részén lévő területe mindmáig kutatatlan. Pedig az általános gyakorlat szerint itt várhatók a legkorábbi sírok, az alacsonyabb domboldalon lévő temetőszélben pedig a legkésőbbiek.

SZABÓ GÉZA